

Castoriadis. Capitalism

«...As long as the class struggle lasts -and it will last as long as exploiting society lasts - each action by one of the adversaries will sooner or later lead to a counter-action by the other. This in turn will call forth another reaction, and so on. But each of these actions alters the one who performs it as well as the one against whom it is directed. Each antagonist is changed by the actions of the other. The summation of these effects leads to profound alterations of the social milieu, of the battlefield on which the struggle is fought out.

In its culminating moments the activities of the antagonists give rise to new historical creations, to the discovery of new forms of struggle, of organization and of social life, forms neither contained in the previous state of society, nor pre-determined by it...

The large scale introduction of machines by capitalism during the first half of the 19th century was correctly sensed by the workers as a direct attack upon them. They reacted by breaking the machines. On this plane they were soon defeated. But the struggle in the new factories then took on an invincible form: the resistance of workers to production.

Capitalism reacted by the widespread introduction of piecework. Piecework then became the object of a bitter struggle: the norms are contested. Capitalism reacts by Taylorism: the norms will be determined 'scientifically' and 'objectively'. Further resistance of the workers makes it plain that 'scientific objectivity' in this field is a joke.

Applied psychology and industrial sociology then appear on the scene: their object is to 'integrate' the workers into the enterprise[...]

On the political plane, the first attempts of workers to organize usually met with capitalist repression, either open or disguised. Defeated sooner or later at this level, capitalism succeeds, after a whole process of historical evolution, in converting the political organizations of the working class into essential cogs of its own system[...]

All the means used by capitalism flow from the same requirements: to maintain its domination and to extend its control over society in general and over the working class in particular...

All sectors of human life must be submitted to the control of those who manage. Every possible method is used regardless of expense. Scientific knowledge is mobilized. Psychology and psycho-analysis, industrial sociology and political economy, electronics and mathematics are all called in. Together these measures seek to ensure the survival of the system, fill the breaches of its defences, help it permeate the exploited class, assist it in understanding the motives and behaviour of the workers, the better, to harness them to the interests of production, to the sale of useless objects, and to the stabilization of the system as a whole[...]

To constitute and develop itself the capitalist class must accumulate capital. It must rationalize and concentrate production on an ever vaster scale. To accumulate means at one and the same time to transform labour into capital, to give to the life and death of millions of men the face of factories, offices and machines - and, to this end, to create an ever -increasing number of wage -earners. To 'rationalize' production, within the capitalist framework, means to enslave living labour to machines and to those who manage production. It means to reduce more and more wage-earners to the role of mere 'executants' [...]

Thus modern capitalist societies, whether 'democratic' or dictatorial, are always totalitarian. To maintain itself the domination of the exploiters must invade all fields of human activity and attempt to control them. Totalitarianism may no longer take the extreme forms it did under Hitler or Stalin. It may no longer use terror. Basically this changes nothing, for terror is but one of the means that can be used to break down all opposition. It is not always applicable nor does it always yield the best results. 'Peaceful' manipulation of the masses and the gradual assimilation of all organized opposition can be just as effective...»

Καστοριαδης

Καπιταλιστικος Ολοκληρωτισμος

«...Η παλη των ταξεων σημαινει οσο διαρκει -και θα διαρκεσει οσο κι αυτη η κοινωνια- οτι καθε πραξη του ενος απο τους αντιπαλους συνεπαγεται αμεσα ή στην πορεια μια (αντιδραση) του αλλου... Αλλα καθεμια απο αυτες τις πραξεις μεταβαλλει τοσο εκεινον που την επιχειρει οσο και εκεινον εναντιον του οποιου κατευθυνεται. Καθεμια απο τις εχθρικες ταξεις μεταβαλλεται απο τη δραση της αλλης. Αυτες οι πραξεις συνεπαγονται βαθιες μεταβολες στο κοινωνικο περιβαλλον, στο αντικειμενικο εδαφος πανω στο οποιο εκτυλίσσεται η παλη.

Στις ακροτατες στιγμες τους περιεχουν μια ιστορικη δημιουργια, την ανακαλυψη μορφων οργανωσης, παλης ή ζωης οι οποιες καθολου δεν περιεχονταν στην προηγουμενη κατασταση, ουτε ηταν προκαθορισμενες απο αυτην...

Ετσι, στο πεδιο της παραγωγης, η εισαγωγη σε μεγαλη κλιμακα μηχανων απο τον καπιταλισμο, [αρχες 19ου αι.] εξεληφθη σωστα απο τους εργατες ως μια αμεση επιθεση, στην οποια αντεδρασαν σπαζοντας τις μηχανες. Σ'αυτο το πεδιο υπεστησαν μια ηττα. Αλλα απο την αρχη, η παλη παιρνει μεσα στα εργοστασια μια ακατανικητη μορφη: την αντισταση στην παραγωγη.

Ο καπιταλισμος ανταπανται με τη γενικευση των μισθων με το κομματι και με την αποδοση. Αυτα γινονται με τη σειρα τους το αντικειμενο μιας οξειας παλης: οι νορμες αμφισβητουνται.

Ο τεηλορισμος ειναι η απαντηση του καπιταλισμου σ'αυτη την παλη. Οι νορμες θα καθοριζονται "επιστημονικα" και "αντικειμενικα".

Η αντισταση των εργατων κανει φανερο οτι αυτη η "επιστημονικη αντικειμενικοτητα" ειναι μια γελοιοτητα.

Η ψυχολογια, κατοπιν η βιομηχανικη κοινωνιολογια εμφανιζονται τοτε [για να διευκολυνουν] την "ενσωματωση" των εργατων στην επιχειρηση[...]

Στο πολιτικο πεδιο, στις πρωτες προσπαθειες του προλεταριατου να οργανωθει, ο καπιταλισμος απανται κατα κανονα με την καταπιεση, ανοιχτη ή καμουφλαρισμενη. Νικημενος πολυ γρηγορα σ'αυτο το πεδιο, κατεληξε, στο ακρο μιας μακριας καμπυλης της ιστορικης εξελιξης, να κανει αυτες τις ιδιες τις πολιτικες

εργατικές οργανώσεις βασικούς τροχούς της λειτουργίας του[...]

Το σύνολο των μέσων που χρησιμοποιεί ο καπιταλισμός υπακούει πάντα στην ίδια προσταγή: τη διατήρηση της κυριαρχίας του, την επέκταση του ελέγχου πάνω στην κοινωνία γενικά, στο προλεταριάτο ιδιαίτερα... Όλοι οι τομείς της ζωής πρέπει να υποταχθούν στον έλεγχο των διευθυνόντων. Όλες οι πηγές και τα μέσα χρησιμοποιούνται από τον καπιταλισμό... η επιστημονική γνώση είναι στην υπηρεσία του: η ψυχολογία και η ψυχανάλυση, η βιομηχανική κοινωνιολογία και η πολιτική οικονομία, η ηλεκτρονική και τα μαθηματικά... [επιστρατεύονται για να] φραξουν τις ρωγμές της αμυνας του, να του επιτρέψουν να διεισδύσει στο εσωτερικό της εκμεταλλευόμενης τάξης, να κατανοήσει τα κινήτρα και τις συμπεριφορές της και να τα χρησιμοποιήσει προς όφελος της "παραγωγής", της "κοινωνικής σταθερότητας" και της πώλησης ακινήτων αντικειμένων[...]

Για την καπιταλιστική τάξη... να "εξορθολογιστεί"... σημαίνει να υποδουλώνει διαρκώς όλο και περισσότερο τη ζωντανή εργασία... στη μηχανή και στους διευθυνόντες... Να συσσωρεύσει σημαίνει συγχρονώς να μετατρέψει την εργασία σε κεφάλαιο, να δώσει στη ζωή και στο θάνατο εκατομμυρίων ανθρώπων τη μορφή των εργοστασίων και των μηχανών, και για να το κατορθώσει αυτό δημιουργεί ένα συνεχώς αυξανόμενο αριθμό προλεταρίων[...]

Γι'αυτό η σύγχρονη κοινωνία, είτε ζει υπό καθεστώς "δημοκρατικό" είτε "δικτατορικό", είναι στην πραγματικότητα πάντα ολοκληρωτική. Γιατί η κυριαρχία των εκμεταλλευτών πρέπει, για να διατηρηθεί, να κατακλύσει όλους τους τομείς της δραστηριότητας και να προσπαθήσει να τους υποτάξει. Ο ολοκληρωτισμός δεν παίρνει πια τις ακραίες μορφές που είχε περιβληθεί με τον Χίτλερ ή τον Στάλιν... αλλά αυτό δεν αλλάζει σε τίποτα το ζήτημα κατά βάθος. Η τρομοκρατία δεν είναι παρά ένα από τα μέσα που μπορεί να χρησιμοποιήσει μια εξουσία για να συντριψει τη δραστηριότητα κάθε αντιπολιτεύσεως, αλλά δεν είναι πάντα εφαρμόσιμη ούτε πάντα η πιο αποδοτική. Η "ειρηνική" χειραγωγή των μαζών, η βαθμιαία αφομοίωση των οργανωμένων αντιπολιτεύσεων μπορούν να είναι πιο αποτελεσματικές... »

ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ

ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

[Υψιλον- σ.225-29]